

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

God. 2.

Šibenik, 10 novembra 1922.

Br. 33.

Zemljoradnički vodje u neprilici.

U zadnjem broju smo dovoljno osvijetlili značenje poznate naredbe o davanju dohodka gospodarima. Utvrđeno je, da je ta naredba jedna logična i razumna posljedica ustava, koje poštiva privatno vlasništvo i prema tome mora da štiti autoritet sudskih presuda. Zemljoradnički vodje, koji su krivim obećanjima zaveli naše težake i demagoški pokušali da prikažu pravo stanje stvari, kod toga ne štedeći ni sami ugled državnih vlastih, imenito suda, našli su se nakon one odredbe sada na jedanput u veoma teškom i neudobnom položaju.

Njihovi dosele lahkovjerni pristaše imaju sada dovoljno razloga, da posumnjaju u istinoljubivost vodja, dapače imaju razloga, da im i prigovore i da se bune za neprilike, pravde i tamnice, do kojih su ih oni doveli. Nu ti vodje mjesto da ako ne kao čestiti ljudi, ono barem kao pametni političari što nisu nikad bili promijene taktiku, t. j. način borbe za tako zvana težačka prava, oni na putu obmanjivanja jednih težaka ne demobiliziraju i tjeraju mak na konac. Njima je glavno samo jedno: držati u obmami težake do izbora, samo da oni zadrže mandate, koje su postigli praznim obećanjima, koja i nemogu ostati nego samo prazna obećanja i ništa više! Iza one naredbe oni mjesto, da prištede težacima novih razočaranja, uzaludnih parničkih troškova a i tamnice, pa da težake svjetuju da se barem privremeno pokore višoj sili, i da prepuste tobožnje postignuće poboljšanja njihovog položaja budućim političkim borbama na osnovi zakona, oni su poplavili zemlju, priredili skupštine i još više nahuškali jadne težake.

S druge strane oni nijesu propustili da pokušaju da poduzmu mnogo toga što su unaprijed znali da će se izjaloviti, pokušali na sva vrata, samo da njihovi pristaše vide, kako se oni tobože za njih zauzimlju. Zato su oni pokušali, da budu tobože diplomati pa da im se i ta razna vrata otvore.

Prije skupštine stranke u Banjaluci, gdje se je najbolje vidilo, koliko gnjileži ima u

toj stranci, napisao je jedan od dalmatinskih vodja Dr. Pederin, u Novom Dobu članak, koji je u potpunoj opreci sa teorijama i dosadanjim demagoškim i razvratnim radom zemljoradničke stranke. U očima pravih nacionalista ta stranka mogla je značiti samo jednu emanaciju komunističke stranke, koja je zbilja kod velike većine naših težaka ubila pravi smisao za državu i za naciju. Trebalo je dakle zabašuriti značenje stranke i popraviti njezin opravdani hrdjav glas. Zato odjedanput izlazi sada D. Pederin teustaje proti demagoštva (on sam najveći demagog op. ur.) i tvrdi „da interesi države moraju se prvenstveno imati pred očima.... do tada treba da država živi, napreduje, da se konsoliduje itd.“

Ovako licamjerski piše g. Pederin da umekša državne faktore, koji jako dobro poznaju ovaj bolševistički pokret u Dalmaciji, i da ih uvjeri da je njegova stranka pouzdana i državotvorna.

Dalje u Banjaluci na kongresu stranke glasuje se jedna rezolucija, za koju vodje znadu, da će ostati na papiru, barem sve dotle, dok se ne promijeni ustav na bazi bolševizma! Na ipak je glasaju i šire u svojim novinama i popraćuju obećanjima.

Inače Dr. Pederin neki dan upravlja jedno otvoreno pismo g. namjestniku Dr. Metličiću, gdje ga kori, što u pitanju agrarnog spora stoji (ne smijete se op. ur.) na stanovištu samog zakona!!! To je za g. Pederina premalo moderno, a za njegove kolege dakako neudobno. On zahtjeva, da namjestnik zahvati u spor i da ga riješava, kao što se drugodje riješava na pr. jedan radnički štrajk!!!

Dr. Pederin, koji je prvi i najviše zamutio ovu kašu bio bi radje imao kazati, kako on misli da se daje razmrsiti ovo klupko, ako ne zakonom i u-gledom suda?! Ili misli g. Pederin da nema i drugih čestitih ljudi i prijatelja težaka u drugim strankama, koji bi rado doprinijeli riješenju spora, kad bi to bilo moguće, a da se ne pogaze postojeći zakoni i ne ugroze interesi države?

G. Pederin doduše piše „da su interesi države nada sve“ ali svojim težacima, on i njegovi drugovi, govore: *Država (valjda kakva bogata gospodja op. ur.) ima novaca kao pljeve, pa vam može darovati zemlje i nadoknaditi vlasnike!*

Ti zemljoradnički vodje hoće da ih sada vlast izbavi iz neprilike e da krivnju kasnije za svoje sjegurne neuspjehe budu dakako mogli bacati opet samo na tu istu vlast. Veoma zgodno pita g. Jure Kapić u Novom Dobu g. Pederina: *Kako će da posreduje vlast, dok težačke vodje nagovaraju težake na otpor protiv vlasti? Hoće li zemljoradnici uvažiti dobru pomirljivu riječ namjestnika i odarvati se posredovanju istoga, dok oružnike, od njega poslana, dočekaju breca-njem zvona na usbunu po svim cvkama? (i kamenjem! op. ur.)*

Onda su ti vodje, da bace još više prašine u oči svojim, prikazali u skupštini narodnih poslanika hitni predlog, da se povuče poznata naredba. Naravski hitni predlog je bio od-

bijen, kako su oni to i znali da će biti. Nijesu se zatim zicali ni hodočastiti takodjer g. Pašiću, koga neprestano lapežakaju, da bi i njega ganuli.

Napokon su se latili i jednog neparlamentarnog srestva, pošli su samom kralju tobože na poklon ali svrhom samo da potaknu kraljevo posredovanje u pitanju agrara. Tko poznaje ustav i parlamentarne principe u našoj državi, gdje se samo srestvom zakonodavstva u skupštini riješavaju takova pitanja, gdje dakle parlamentu odgovorna vlada upravlja državom, a kralj samo kraljuje, onda se mora požaliti, što se naši boljševici nijesu ni toga zicali, da i kralja mijesaju u jedan spor, koji spada drugamo. Ali demagoštvo zemljoradničkih vodja, koji su ispucali sve fiške ni od ovog posljednjeg srestva nije zaziralo da se titra i kraljevom osobom samo, da spasi svoj očajni položaj među težacima, koji su počeli progledavati. Za to će i ovo malo pomoći, jer otrežnjenje dolazi.

Osvrt na prigovore poslovanja Općinske Zajednice za ishranu Sjeverne Dalmacije u Šibeniku.

U pitanje doba otpočela je u mjesnim novinama i u nekojim krugovima, kampanja proti radu Općinske Zajednice za ishranu u Šibeniku i Šibenskoj Okružnoj Banci.

Prirodno je da nijedna ličnost, a pogotovo nijedna ustanova, koja vrši kakve bilo javne funkcije ne može izbjeći kritici svog rada u javnosti, jer jedino u pravu kritike postoji za zanimanje i jamstvo, da će te funkcije biti vodjene na način da uzmože dati koristi surazmjerno žrtvama koje se u tam eiju doprinose is zajedničkog patrimonija.

Općinska zajednica za ishranu i Šibenska Okružna Banka, bile bi zahvalne za svaki stvarni prigovor koji bi im se dao glede njihova poslovanja, jer bi ti prigovori dali poticaja da se eventualni nedostaci odstrane, pa da se posao u svem pravilnom razvoju što više usavrši.

Činjenica je da su u cijelom svijetu aprovizacijone ustanove izložene ponajviše kritikama javnosti. Uzrok tome je očigledan, pak nije potrebno niti premnogu insistirati na konstatovanje te činjenice.

Nema svakako nikoga tko ne uvidja neophodnu nuždu da kod nas državna vlast podupire prehranu stanovništva u pasivnim krajevima doprinosima iz javnih sredstava.

Specijalne nezgode, okolnosti i klima, kao i prevelika udaljenost od proizvodnih centara u državi,

nameću dužnost državi da olakša život i u takvim krajevima.

Međutim potrebe su prevelike a sredstva koja državna vlast u tu svrhu može da pruži - ne mogu ni izdaleka zadovoljiti potrebama.

Pogotovo je nemoguće zadovoljiti „potrebama“, kako se one ističu i isračunavaju sa strane onih, koji namjerno ili slučajno postavljaju na akciju upravo fantastičke zadatke.

Narodu treba pomoći, ali je krajna lakomisenost zahtjevati, da država treba jednostavno da prehranjuje svoje zdravo i za rad sposobno stanovništvo.

Granice mogućnosti ostaju uvijek nepremostive, pak onaj koji postavlja nemoguće zahtjeve ili je lakomisen, što mu se može oprostiti, ili je svijestan demagog, pak traži jeftine slave licitirajući lažima u toliko ciničkije, što ne nosi nikakovu odgovornost.

Napadaji koji se upućuju u pitanje vrijeme na rad šibenske ishrane nose ove karakteristike takvog svijesnog demagoštva. Najpoddije klevete oblače se u formu borbe za narodni interes, sve u namjeri da se oblati jedan primjeren rad; sve u želji, da se sruši nešto, što daje realne koristi pučanstvu. Cilj napadaja je jasan; oni ga dapače ne kriju.

Da bi dakle postigli svoj cilj, nikakova laž, nikakova kleveta, ni podvala, nije im na odmet.

Da bi se poštena javnost mo-

gla da prosudi, da li su istinite tvrdnje klevetnika, kad vele: da je rad šibenske ishrane bio bez ikakve koristi za narod, kad tvrde, da je taj rad bio za narod štetan, Šibenska Okružna Banka, kao poslovođa općinske Zajednice za sjeverne Dalmacije, izaci će pred javnost, već kroz koji dan, potanskim i iscrpnim izvješćem o dosadanjem djelovanju kao i o postignutim rezultatima. Inače glede kleveta i uvreda iznesenih u mjesnim novinama, stvar je pred sudom.

NERAZUMLJIVI POSTUPAK

U zadnjem broju pozabavili smo se otvorom nove učiteljske škole sa našeg nacijskog i stranačkog gledišta. Takodjer smo i kao kroničari zabilježili sami tok svečanosti. Danas smo proti našem očekivanju prisiljeni da opet svratimo pozornost na tu školu. Moramo nam prije svega izraziti i nezadovoljstvo i razočaranje i naše i mnogih roditelja u pogledu ustroja same škole. U koliko se je s naše strane radilo, da se ta škola otvor namjera je bila da ta škola bude jedna mješovita učiteljska škola bez ikakvih ograničenja spola i broja. Jer jedino je time mogla odgovarati potrebama naše naukovne osnove i biti napose od odgojne koristi Šibeniku.

Gosp. ministar Pribičević je od prvog časa prihvatio to stanovišteg načelnik Radosavljević, koji je ovdje boravio u tu svrhu, tu istom se je smislu izjavio, odluka ministarstva je glasila takodjer u smislu da se bivša učiteljska škola u Arbanasima pretvori u mješovitu sa sijenom u Šibeniku, a ipak na koncu sve je malo drukčije ispalo.

Mjesto općeg zadovoljstva registrirali smo mnogo nezadovoljstva, mnogi roditelji došli su izvana, povelili su svoju djecu u školu, potrošili su novaca i bili su odbijeni. Mnoge obitelji u Šibeniku takodjer su doživile razočaranje, da im djecu odbijaju iz škole. Školska uprava se pozivlje na stariju vlast i na austrijske paragrafe, a mi koji smo poznavali stanovište starije vlasti, nemožemo se nego čuditi, kako je do toga došlo. Školska uprava se ušančila iza ograničenog broja 40, a uzela za djevojčice kao ključ samo 25%. Kako se je do toga došlo, mi ne marimo sada ispitivati, ali smo uvjereni, da se nije poslo pravim putem. Dobro nam poznato, da postoji u nekim krugovima jedno neraspoloženje u općem prema vaspitanju djevojčica za učiteljsko zvanje. |

Ti elementi vide u tome ne samo nešto nemoralnog nego čak i konkurenciju učiteljima. O nekulturnosti i tjesnogradnosti takovih stanovišta suviše je i riječ gubiti. Na sreću naša demokratska i napredna država u svojem prosvjetnom radu ne poznaje takavih uzora, pa neće biti teško poraditi da im se oduzme svaki upliv u koliko su takovi nazori mogli odlučivati kod ustrojbenih osnova nove škole u Šibeniku. Za sada je glavno, da se

što prije u tom pravcu poradi i da se obrati pažnju ministarstva prosvjete na ovo nekulturno zatvaranje vrata škole onima, koji su željni nastave. G. općinski upravitelj neka prvi upozori ministarstvo na nezadovoljstvo koje je nastalo. Neka se pak svi roditelji odbijene djece takodjer obrate ministarstvu i neka traže da njihova djeca budu primljena u zavod. Ako ništa ovo će doprinijeti, da udje što više svijetla u ovo čudno pitanje.

Slovenski klerikalci za fašiste!

Naša nespašena braća poslali su u talijanski parlament svećenika Šćeka. On je bio poznat kao mlad i agiln organizator od kojeg su se naši nadali, da će i dobro organizirati narodni otpor. Nu prvo njegovo djelo je bilo što je mjesto da drži sve naše na okupu razbilo narodnu slogu na Goričkom i Istri te inaugurisao klerikalizam i podijelio političku organizaciju tršćanske E-dinosti u tri razna tabora. Prvi njegov korak u parlamentu bio je jedan oportunistički istup bez ikakvog prethodnog dogovora sa svojim kolegama. I tako je doprineo da i ona petorica nijesu višesložni. Sada pak kada su fašisti došli na vladu g. poslanik Šćek smatrao je svojom slavenskom dužnošću da se ide pokloniti Mussolinijevoj vladi i da izrazi svoje veselje što je talijanska država doživila takovu sreću. Zbilja za ono je naš narod od fašista pretrpio i trpi, zasluživalo je da svećenik Šćek ovako kukavički ponizi sebe i ovaj narod. I ovaj je slučaj još jednom dobar dokaz u kako dobre ruke povjerava naš narod sudbinu kada se povjeva vava klerikalcima.

Osurt na vanjsku politiku.

Amerika i dugovi saveznika.

Pitanje dugova saveznika dolazi u Americi opet na pretres i ulazi u novu fazu. To je jedno od najzapletanijih pitanja, spojeno izravno s uvjetima restauracije Evrope i s pravcem američke politike prema starom kontinentu.

Kakvo će biti stanovište da zauzme vlada u Washingtonu? — To je za sada još neizvjesno, al sva je prilika da će prevladati teza Barucha, člana američke reparacijone komisije na mirovnoj konferenciji. Po toj tezi sve bi se svote, uzajmljene saveznicima i primijenjene kupnji ratnog materijala, ishrani i prevozu vojske, imale smatrati kao potrošene u općem interesu i preuzete od Amerike kao njoj pripadajuće za ratne troškove, ostale bi se svote amortizirale na dug rok.

Naši odnosi s Italijom.

Jugoslav. Lloyd od 7 t. mj. donosi na uvodnom mjestu:

Iz dosadanjih izvjava i koraka nove vlade u Italiji dade se zaključivati da će usprkos imperijalističkih principa i deviza pod kojim se je opozicionalni fašizam borio za vladu i vlast u zemlji, prevladati trijezno i realno shvaćanje i da će se nastojati dovesti u sklad pretenzije Italije i interesi susjednih država. — Sve to jača koncentracija male antante dobro će djelovati i na držanje Italije, te je novi ministar predsjednik Mussolini dao već javno izjavu, da polaže najveću važnost na to da mala antanta živi u prijateljskim odnosima s Italijom, da ne želi u politici prema maloj antanti promijeniti orijenta-

cije i da se pouzdano nada da će u svim pitanjima doći do sporazuma.

Ovih su dana nabilježile naše novine neke izvjava Hrvata i Slovenaca u okupiranim krajevima, koji su pod vlasti Italije.

Te izvjava, koje su se odnosile na preuzete vlade po fašistima i koje su izrazivale neko zadovoljstvo sa tom činjenicom, poimljive su i — može se reći — opravdane.

Sada se mora konačno prestati sa igrom izgovaranja vlade na opoziciju, pa će se, kako su nekoji uvaženi ljudi tamo izjavili, barem znati, tko je gospodar u državi i s kime se može i obvezatno pregovarati.

Prvi sastanak našeg poslanika u Rimu g. Antonijevića sa novim predsjednikom vlade razjasnio je prilično situaciju i barem donekle raščistio skori naš odnosaj spram Italije, koji bi se imao izvršenjem rapalskog ugovora učvrstiti i svesti smjerom prijateljskom uporednog života i saradnje.

Italija je u našem uvozu na prvom mjestu, a u izvozu na drugom mjestu i to sada u godinama ove napetosti i neprestanih teških provokacija i uvrijeda, kano i progona našeg naroda sa strane Italije. Jasno je, da bi gospodarski naši odnosi, u slučaju sporazuma i korektnog postupka i respektovanja međusobnih naših utanačenja i ugovora, mogli biti još intenzivniji i povoljniji.

Uz etične principe i razloge po srijedi su i praktični razlozi, da se naši odnosaji urede i da se svakim danom sve to jača i stabilnija Jugoslavija u punoj mjeri postiva.

Novi je predsjednik dobru uslugu učinio svojoj zemlji izjavljujući da polaže najveću važnost na to, da mala antanta živi u prijateljskim odnosima s Italijom.

Mala antanta je širji okvir Jugoslavije i naši interesi koji se već danas podudaraju sa interesima ovoga celokupnog mladog i danomice sve jačeg bloka, postajati će nakon sretno započetog praktičnog zblizavanja u Pragu sve više identični sa interesima preko kojih će razborita i privredna Italija moći i morati da i u svom vlastitom interesu vodi račun.

Novi predsjednik Mussolini dao je u tom pravcu izvjava našem poslaniku u Rimu, pa smo uvjereni da će i njegova vlada udariti putem razboritog uvažanja nepobitnih činjenica.

— Konferenca u Lausani u opasnost.

Usljed napetosti nastale izmedju angorske vlade i Visoke Porte u Carigradu izgleda, da će se izjaloviti nade, koje su se polagale u konferencu u Lausani. Dok se je onomadne mistilo, da će se odnosi izmedju dviju turskih vlada srediti navlastiti iza kako je Repet-paša bio posjetio Sultana, sada se naprotiv vidi, da o normalnom sredjenju tih odnosa ne može biti govora. Repet-paša je iz Angore opozvan, te se je požurio izjaviti, da je njegova posjeta kod Sultana bila njegova lična stvar. Narodna skupština u Angori prihvaća sve to oštriji stav prema carigradskoj vladi. To najbolje označuju riječi Izmet-paše, novog ministra spoljnih djela, koji je u narodnoj skupštini kazao: — „Sada naše divizije na primorju sačinjavaju i po naoružanju i po municiji i po iskustvu i po izučenoj ratnome, jednu od najjačih vojničkih skupina na svijetu. Ako cijenite da je za držanje mira potrebno ponovna zapovijed našoj vojsci da krene naprijed, vojska je

u stanju da poluči najsajjnije pobjede i u kraćem roku no što je polučila nekadašnja.“

S ovakovim se dakle namjerama angorska vlada pripravlja na mirovnu konferenciju!

Medjutim posljednje vijesti javljaju o velikim izgredima u Carigradu, kao i o tome, da je sultan nakanio otputovati u Indiju. Zahtjevi angorske vlade svaki dan su jači i brojniji, pa nije isključena mogućnost novih zapletaja.

Šušteršić na pomolu.

Iz Woltersa (u Tirolu) imao bi se ovih dana vratiti u Sloveniju nekadašnji šef slovenačkih klerikalaca. Protiv njega zauzimlje odlučno; stanovište klerikalna grupa, koju su na četu Dr. Brejce i prof. Remic, koja je najjača i posjeduje organ slov. pučke stranke „Slovenec“.

Povratak Dr. Šušteršića ne može nego da prouzroči nove travice u stanovitoj stranci, ali i u opće u državi njegova pojava ne će naći ni najmanju simpatiju, jer je još svima svježa u pameti niska, konfidentska njegova uloga, koji je onako vješto znao igrati pod austrijskom vladavinom.

Novi balkanski savez na vidiku.

Povodom sastanaka grčkog ministra vanjskih posala Politisa sa Dr. Ninčićem i dolaska predsjednika bugarske vlade Stambuljskoga u Beograd, pronose se vijesti i nagaganja, da bi moglo doći do ponovnog sklopljenja balkanskog saveza.

Prama razvitku dogovjaja takav savez bio bi dakako prirodna njihova posljedica, pa bi za stalno naišao na opće simpatije u dotičnim državama, a i kod naših spoljnih prijatelja i lealnih saveznika.

Naši dopisi.

Primamo iz Knina:

Gosp. Ioci Beriću trgovcu Knin. U br. 5 o. g. „Dalmatinskog Radikala“ tiskan je jedan dopis sa inicijalom I. B., u kom se na najinfamniji način kleveta i vrijeđa učiteljstvo ove općine.

Uredništvo „Dalm. Radikala“ u br. 10 odbija od sebe urede i klevete nanešene učiteljstvu i sveštenstvu ove općine, koje čak i žali.

Vi ste priznali da ste inspirator onog članka, „ali da nijeste onako rekli“. Ko je dakle taj, koji Vam je pomogao da nas onako podlo i kukavički napane?

Čekamo Vaš odgovor kroz 8 dana i ne odgovorite li nam, mi ćemo pribaviti sebi zadovoljstinu drugim putem.

Ovoliko Vam na znanje.

Knin 5 Novembra 1922.
Uprava kotarskog učiteljskog društva.

Predsjednik
Čoko

Tajnik
Grgurević

Vijesti iz Zadra.

Fašistička uzbuna traje. Ne samo da su se počinila razna nasilja na našim ljudima, da su im se pozatvorili dućani, da se je zabranila prodaja naših novina, ali se je fašistički bijes okrenuo i proti mnogim njihovim. Tko nije izložio zastave ili sagove odma na prvu zapovijed, taj je odma osjetio. Tako su cakla na lijepim izložima brijačnice Marinović i drogerije Barić bila porazbijana. Isto tako na srpskoj Štedionici. Na jednoj skupštini na trgo prigodom Mussolinije- vog slavlja izrečeno je više govo-

ra. Odlikovao se je poznati razbi-
jač liječnik Dr. Mandel, koji se je
očesao o naš narod i našu državu
i nas nazvao usljivcima i pastirima
svinja. Ovog Dr. Mandela valja da
naši komitaci dobro upamte! Radi
razbijanja cakala i drugih šteta
pozvao je načelnik Persicalli k se-
bi vođu fašista prof. Radovani-a,
Ova dvojica se porijekase pa je
uslijed toga došlo do demisije polo-
vice općinskog vijeća. pa i druge,
i tako se očekuje raspust i namje-
štenje jednog kraljevskog komesara.
Kao kandidati se spominju liječnik
Battara i advokat Talpo.

Pod dojmom ovog građanskog

procesa rastvaranja poslanik Nade
Krekić znajući dobro, da više ne-
bi bio izabran, dao je ostavku na
poslanički mandat. Ma koliko u
Zadru prilike bile napete a osobito
teške za naš živalj interesantno
je zabilježiti kako velika većina sa-
mih zadarskih Talijana sita braće
osloboditelja i razočarana novim
razbojničkim poretkom želi samo
jedno: da sa granice jugoslavenske
čete dodju u grad te ih spase od
tobožnih prekomorskih spasitelja.
To je njihova jedina nada i želja!
Ovako im se je skupo osvetila ne-
kadašnja: ili Italija ili smrt! Sa-
da imaju obadvoje.

Anketa za nove gradnje potre-
bite šibenskoj luci držana je u
utorak večer u prostorijama udru-
ženja trgovaca, industrijalaca i obr-
tnika na poziv uprave istoga. Bili
su pozvani svi uplivni građani,
te su nakon rasprave primljeni
važni zaključci.

Ovaj je sastanak još jednom do-
kazao kako pred interesima Sibe-
nika i njegove budućnosti, mora-
ju da nestanu sve lične, klasne i
stranačke razrožnosti. Nek se sa-
mo ne klone pri prvim teškoćama,
već ustraje za boljitak i napred-
ak Šibenika ustrajno k cilju.

Zadovoljština. Našoj javnosti poznat je bio nečuveno drzak na-
padaj u nekim našim novinama na
nacionalni osjećaj i lično poste-
nje g. sudb. odvjetnika Ante Ka-
menarovića, kojemu je jedan pro-
sti klevetnik iz lične osvete pred-
bacio da bi se u ratu kao vojni-
čki sudac bio vladao prama po-
litičkim osuđenim lakoumno i
zločesto. Već su usvoje vrijeme, kad
je onaj napadaj bio u novinama
objelodanjen, poznavajući ličnost
gosp. savjetnika, bili smo tvrdo
uvjereni da je isti prosta kleveta,
plod lične mržnje i osvete te zga-
đeni vrhu ovakvih infamnih na-
padaja, koji i naše stanovito no-
vinstvo bacaju ružno svijetlo. Mi-
nistarstvo pravde je ipak stvar
spitalo te utvrdilo da iza izvršenih
izviđaja nije proizašlo ništa, što bi
ma u kojem pravcu potvrdilo pa
ni samo djelomično one napadaje
te ovlastilo g. savjetnika da se na
zaštitu svoje časti i sudijskog ug-
leda može, gdje god oni to bude
smatrao uputnim i potrebitim, na
ovo riješenje ministarstva poznati.

Iz „Gradske knjižice“. Gospo-
din Rossini Paško poklonio je knji-
žnici veću količinu knjiga. Uprava
g. darovateljima izražuje ovim o-
sobitu hvalu. Uprava

Dr. A. Matković mjesni liječnik
javlja svojoj klijentali da je iz Ši-
benika odsutan za mjesec dana.

Putnici koji putuju u inozem-
stvo. Iznošenje valuta dopušteno
je samo za potrebu putnika koji
svoju potrebu dokažu putnom is-
pravom „pasosem“, koja je snab-
devena vizom one države u koju
putuju.

Ako vlasnik pasosa putuje u
državu sa tako zvanom zdravom
valutom, ali koja je po kursu niža
od franc. franaka, mogu se izdati
i to: za Italiju 3000 Lit., za Če-
hoslovačku 3000 Čh. kr., za Grčku
3000 Drahmi itd.

Za zemlje sa tako zvanom sla-
bom valutom, dakle za Njemačku,
Austriju, Mađarsku, Rumuniju, Bu-
garsku, Poljsku itd. mogu se izdati
efektivne valute, čekovi isplate u
platežnim sredstvima dotične ze-
mlje samo do iznosa protuvredno-
sti od 3000 Dinara.

Banke su dužne na pasosu ubi-
lježiti prodanu sumu strane valute,
da se uzmogne voditi tačna
kontrola odnosno evidencija.

Osim ovih platežnih sredstava
stranih država može putnik izneti
preko granice u našem novcu sa-
mo 1000 Dinara u jednom mesecu
a taj iznos mora u putnoj ispravi
biti potvrđen od carinskih organa
prilikom izlaska iz zemlje.

Deca koja putuju sa roditeljima
a nemaju više od 15 godina ne-
maju prava na iznos valuta uopšte.

Putnici u pograničnom saobra-
ćaju mogu u buduće iznositi samo
1000 Dinara u našem novcu ili
odgovarajuću vrednost valute do-
tične pograničene države u koju
prelaze.

Za veće potrebe od navedenih
suma potrebno je naročito odo-
brenje Generalnog Inspektorata Mi-
nistarstva Finansija u Beogradu.

Tranzitni putnici nemaju prava
na ove povlastice već mogu izne-
ti samo one valute, koje su prija-
vili pri ulasku u našu zemlju pri
carinaricama.

Za lične potrebe mogu banke
prodavati licima inostrana plate-
zna sredstva do ukupne vrednosti
od 500 franc. franaka jedanput na
mesec samo na osnovu naročite
legitimacije Generalnog Inspekte-
rata Ministarstva Finansija, za ko-
ju treba podneti molbu taksiranu
sa 13 Din.; no privatna lica mo-
raju toj molbi priložiti još i uve-
ronje nadležne vlasti o identitetu.
„Sn“.

Državni redari. Primiće se zi-
ma, a naši redari još su u ljetnim
odorama. Bilo bi vrijeme, pa do-
stojno i pravedno da se tomo do-
skoči, a državnom se redarstvu
mora pomoći, jer su nam oni ču-
vari reda i poretka. Do koga je,
nek bezodvraćeno providi.

4 novembra. Po cijeloj Italiji
slavio se 4. novembra, kao četvrta
godišnjica pobjede kod Vittorio
Veneta i propasti Austrije, a sva-
tko znada, da je Austrija propala
još u oktobru.

Jedna godišnjica. Na 6. ov. mj.
protekle su 4 godine od prvog da-
na talijanske okupacije. Talijanska
je torpiljarka došla tog dana oko
4 sata popodne, a njezin koman-
dant predstavio se pučanstvu, da
dolazi u ime mira, rada i slobode,
da se sve to kasnije zamijeni sa
deportacijama, internacijama, ta-
mnicama, okovima i svim mogu-
ćim progonstvima.

Čitulja. 5. ov. mjeseca premi-
nuo je u Ljubljani A. Cvitković
cand. prava u cvijetu mladosti.
Dok žalimo gubitak takovog uzor-
nog mladića, obitelji izražujemo
sućut u žalosti. — Starješinstvo na-
šeg Sokola priređuje sutra zadu-
šnice svom članu. V. P.!

Učiteljska škola. Od bivših pi-
tomaca Uč. škole, nastavilo je re-
dovite nauke 62 muške i 2 ženske.
Po uspjehu ispita primljeno je u
zavod 32 ženske i 42 muška. Uku-
pno polazi zavod 106 muških i 34
ženske. Deset učenica nije primlje-
no prema odluci starije školske
vlasti, da se ne pripušta više od
10 ženskih u svaki tečaj.

Zeleni humak. Petar Fabris iz
Korčula, učenik drugog tečaja pre-
parandije, preminuo je 5. ov. mj.
nenadnom smrću u Splitu, upravo
u času, kad je krenuo u Šibenik,
da nastavi nauke. Bio je dobar i
tih mladić i valjan đak, te ga uz
teško uciviljene roditelje oplakuju
sudrugovi i nastavnici.

Vlasnik i izdavaatelj: Odbor Demokratske Stranke
Odgovorni urednik: ČEDOMIL MEDINI.
Tisak grafičnog zavoda E. VITALIANI.

GRADSKJE VIJESTI

Njegovo Veličanstvo Kralj bla-
govoleo je narediti, da se izjavi
Njegova srdačna zahvalnost na
rodoljubivim rečima odanosti, koje
mu je grad Šibenik poslao preko
općine, prilikom svečanog otvaranja
učiteljske škole.

Sličnu je zahvalu primilo i upra-
viteljstvo učiteljske škole.

Našim pretplatnicima. Skreće-
mo pažnju svih naših predbrojnika,
da čim prije požure pretplatom
lista. Podjedno upozorujemo pred-
brojnika, da preplate uplate pu-
tem Okružne Banke u Šibeniku.

Zdravstveno predavanje. Zaslugom
Zdravstvenog Odsjeka u Spli-
tu, u nedjelju je održano poučno
predavanje o veneričnim bolestima.
Predavanje je popraćeno sli-
kama na filmu u Kinu Tesla a
potrebna objašnjenja davao je
specijalista za spolne bolesti g. Dr.
Rismondo. Dvorana Kina bila je
prepuna svijeta, a poželjno bi bilo,
da takova predavanja posjećuju i
ženske.

Crkveni koncert. Naše zaslu-
žno i agilno „Filharmoničko Dru-
štvo“ priredit će u mjesnoj bačilici
veliki koncert crkvene muzike po
uzoru drugih gradova. Za Šibenik
će to biti lijepa umjetnička i kul-
turna novost, tim više, što je na-
ša katedrala radi svojih veličan-
stvenih dimenzija i sonornosti pri-
kladna za veće zvučne mase. Dru-
štven dirigent Mo. Jakov Gotovac
sprema program crkvenih kompo-
zicija od oca crkvene muzike
Palestrine do najnovijih autora. Na
programu će biti imena: utemelji-
telja crkvene muzike Giovanni-a
Pierluigi do Palestrine, velikog laj-
pejskoj orguljaše Johanna Seba-
stijana Bacha, klasičkih genija Mo-
zarta i Beethovena, francuskog ne-
oklasika Cesara Francka, talijan-
skih novijih muzičara Leone Sini-
gaglia i Ricardo Zandenai.

Od slavenskih kompozitora ruski
crkveni skladatelj Dimitrij Bortnjanskij
i nacionalni skladatelj Nikola
Rimskij - Korsakov, koji će biti
zastupan impozantnom „Slava Bo-
gu na nebu“ za mješoviti zbor i
orhestar.

Koncertat će se obdržavati dne 3.
decembra; ostale potankosti biti
će na vrijeme obavljene.

Glazbene lekcije. Mo. Jakov Go-
tovac daje privatne lekcije iz gla-
sovira, pjevanje i glazbenih teore-
tičkih predmeta. Prijave se prima-
ju u prostorijama „Filharmoničkog
društva“ od 11—12 s.

Radikal i kotarsko poglavar-
stvo u Šibeniku. U jednom od
posljednjih brojeva mjesnog Radi-
kala, prigodom otvora preparan-
dije, stoji pisano, da je gosp. Smol-
čić presjednik mjesnog odbora de-

mokratske stranke pohitao u g.
poglavara Perovića, da protestira
što je na slavi otvora učiteljske
škole bila ignorisana pravoslavna
crkva. Dotle ova vijest donekle
odgovara istini. Što je dalje ja-
vljeno netačno je, iskrivljeno i ne-
vjerojatno, a to je, da bi Dr.
Smolčić prosvjedovao na način da
je onda g. poglavar uputio ostru
notu i predložio vladi ukor. g. Ra-
jeviću. G. Dr. Smolčić je doduše
osudio incident, a iz razgovora,
što ga je imao sa g. poglavarom
bilo je jasno, da nijedan ni dru-
gi ne smatraju zato krivim g. Ra-
jevića. Prema tomu ako je g. Pe-
rović što zamjerio g. Rajeviću, mo-
gao je to učiniti jedino pod upli-
vom razgovora s kim drugim a ni-
pošto sa g. Smolčićem. U ostalom
nama se čini nemoguće upće da
je g. Perović što zamjerio, jer on
solvi kao činovnik pun takta i ko-
ji dobro poznaje granice nadležstva
zakonom propisane. G. Dr. Rajević
kao općinski upravitelj, pa makar
je u grane političke uprave, potpuno
je u svojem djelokrugu autonoman
a nije nipošto potčinjeni činovnik
poglavarstva. Još manje je vjeroja-
tno, da bi mu bio mogao gosp.
Perović s' istih razloga predložiti
ukor pokrajinskoj Upravi.

Samo okolnost što se ovakova
pitanja, koja spadaju u delikatne
reservatne uredovne tajne kolpoti-
raju ovako tendencijozno u jednoj
partajskoj novini, najboljim su do-
kazom, koliko ima vjerojatnosti,
Kad nebi tako bilo, onda bismo
morali zbilja predpostaviti, da mje-
sni „Radikal“ ima osobitih veza
sa kotarskim poglavarstvom u Ši-
beniku!

Za liječenje trachoma otvara
se na 15 novembra ambulanta u
mjesnoj bolnici. Pregled i liječenje
u ambulanti je besplatan. Ambu-
lantu će voditi Dr. Nevenko Čo-
šić.

Izgubljeni ključevi u kafani
„Istra“ nađen je omot od 14 klju-
čeva. Oštećenik nek se prijavi op-
ćinskom redarstvu.

Pokušaj silovanja. Zaninović
Ante p. Vice rečeni Angjić težak
od 38 godina, pokušao je u sri-
jedu u večer u kapiji kuće Prote-
ga silovati desetgodišnju djevojčicu
Anicu Vudrog Franinu iz Crnice.
Na skriku i zapomaganje male A-
nice priskočiše joj u pomoć su-
sjedi i oslobodiše ju iz ruku raz-
zbješnelog satira. Zaninović je ua-
pšen i predan državnom odvjetni-
štvu.

Ukraden čamac. Nepoznati lu-
peži u noći od subote na nedjelju
ukrali su s talijanskog parobroda
„Ardito II.“ jedan čamac i jedno
veslo i time oštetili brodovlasnika
za iznos od preko 1000 dinara.

Nudim glasovitu magjarsku Bikovu salamu
u svakoj količini dok zaliha traje.

K. JOSIPOVIĆ, OSIJEK II. Kuhačeva ul. Telefon 5-82.

Narudžbe šaljem poštom i željeznicom.

MIRIS

TVORNICA SAPUNA I SVEĆA D. D. NA
SUŠAKU

PROIZVADJA
RAZNE VRSTE
PRVORAZREDNOG
PERAĆEG SAPUNA
TE MIRISAVOG I BRIJAĆEG
UZ NAJPOVOLJNIJE
CIJENE.

GLAVNI ZASTUPNIK ZA SJEVERNU DALMACIJU:
EDMUND WEISSENBERGER
ŠIBENIK

TRANSPORTNO I OTPREMNIKO PODUZEĆE

SPLIT
TELEFON 220.

A. Kuvačić

BAKAR
TELEFON 20.

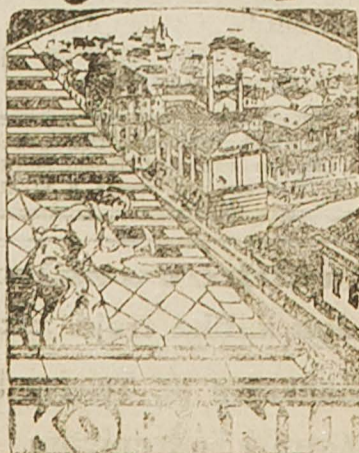
Preuzimlje robu za prevoz, otpremu
usklađivanje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulantnije uz
dobre garancije.

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

KORANIT D. D.

prva jugoslavenska industrija asbestnog škriljevca
tvornica u KARLOVCU

**Najbolji krov
sadašnjosti**

Glavno zastupstvo za sjevernu
Dalmaciju sa skladištem u
Šibeniku

**BRAĆA MAKALE
ŠIBENIK**

Brzjavi: Makale - Šibenik.
Inter. telefon br. 46.

ŠIBENSKA OKRUŽNA BANKA D. D.

Brzjavi: Krugobanka. u Šibeniku Inter. telefon: 68.

Bankovni Odsjek:

obavlja sve bankovne tran-
saksije uz najpovoljnije uvjete

prima uloške i plaća

6% kamate na uložne knjižice

5% „ „ teknuće račune

4% „ „ čekovne račune

doznake iz aktivnog računa
obavlja bez providbe.

Trgovački odsjek:

prezima trgovačka zastup-
stva za sjevernu Dalmaciju.

prezima komisijonalna skla-
dišta za Šibenik i ostala va-
žnija tržišta u sjev. Dalmaciji

prezima dobavu za svoj i
tuđi račun proizvoda sjeverne
Dalmacije.

Šibenska Okružna Banka D. D. u Šibeniku

upravlja poslovima Općinske Zajednice
za ishranu sjeverne Dalmacije.

stoji na raspoložanju svim interesentima
za poslove koje imaju na području
sjeverne Dalmacije.

SLAVENSKA BANKA d. d. FILIJAL ŠIBENIK

:- Dionička glavica K 150.000.000. :- Pričuva K 50.000.000.
BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centrale:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Šušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPozITURE

Monoštor
Skofja Loka

SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina

AGENCIJA:

Buenos Aires

AFILIJACIJE:

Budapest (Bankan
Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući
račun uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.